

Rekrutacja na rok szkolny 2022/2023 do przedszkoli publicznych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Opole

Szanowni Państwo,

prosimy o uważne zapoznanie się z informacjami dotyczącymi terminów, zasad i kryteriów obowiązujących w postępowaniu rekrutacyjnym do przedszkoli publicznych prowadzonych przez Miasto Opole na rok szkolny 2022/2023, które mogą być pomocne w wypełnieniu i skompletowaniu wymaganych dokumentów oraz terminowym złożeniu ich w wybranej placówce.

Nabór do ww. przedszkoli publicznych będzie prowadzony przy pomocy systemu informatycznego na stronie internetowej, której adres znajdziecie Państwo na końcu tej informacji.

I. Podstawa prawna

Zasady przyjęć do przedszkoli publicznych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Opole, zostały przygotowane w oparciu o zapisy:

- ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 z późn. zm.),
- uchwały nr XLVII/912/21 Rady Miasta Opola z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie określenia kryteriów branych pod uwagę na drugim etapie postępowania rekrutacyjnego i postępowania uzupełniającego do przedszkoli publicznych prowadzonych przez Miasto Opole, liczby punktów możliwych do uzyskania za poszczególne kryteria oraz dokumentów niezbędnych do potwierdzenia tych kryteriów (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2021 r. poz. 3059),
- Zarządzenia Nr OR-I.005.4.2022 Prezydenta Miasta Opola z dnia 4 stycznia 2022 r. w sprawie terminów przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego i postępowania uzupełniającego, w tym terminów składania dokumentów, na rok szkolny 2022/2023 do przedszkoli publicznych, dla których Miasto Opole jest organem prowadzącym (opublikowane w BIP Urzędu Miasta Opola).

II. Informacje ogólne

- Wychowanie przedszkolne obejmuje dzieci od początku roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 3 lata, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat.
- Ilekroć w niniejszej informacji jest mowa o rodzicach - należy przez to rozumieć także prawnych opiekunów dziecka oraz osoby (podmioty) sprawujące pieczę zastępczą nad dzieckiem (art. 4 pkt 19 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe).
- Dzieci w wieku 3 - 5 lat mają prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego, a dziecko w wieku 6 lat jest obowiązane odbyć roczne przygotowanie przedszkolne.
- Wychowaniem przedszkolnym może być objęte również dziecko w wieku powyżej 7 lat, posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończy 9 lat. W tym przypadku obowiązek szkolny odracza się zgodnie z art. 38 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe. Odroczenia dokonuje, na wniosek rodziców, dyrektor publicznej szkoły podstawowej, w obwodzie której dziecko mieszka.
- Dziecko, które kończy 7 lat, może mieć odroczone rozpoczęcie spełniania obowiązku szkolnego o jeden rok szkolny. Odroczenia dokonuje, na wniosek rodziców, dyrektor publicznej szkoły podstawowej, w obwodzie której dziecko mieszka, zgodnie z art. 36 ust. 4 – 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe.
- Dziecko, które w danym roku kalendarzowym kończy 6 lat, może rozpocząć naukę w szkole podstawowej (na wniosek rodziców), jeżeli korzystało z wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2021/2022, albo posiada opinię o możliwości rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej, wydaną przez publiczną albo niepubliczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną.
- Do przedszkola publicznego przyjmuje się dzieci zamieszkałe na terenie Miasta Opola na podstawie:

- złożonej przez rodziców pisemnej **deklaracji** o kontynuowaniu wychowania przedszkolnego w przedszkolu publicznym, do którego dziecko obecnie uczęszcza, w terminie 7 dni poprzedzających postępowanie rekrutacyjne;
- pisemnego **wniosku** o przyjęcie do przedszkola publicznego złożonego przez rodziców w placówce, w terminie określonym w Zarządzeniu Prezydenta Miasta Opola, po przeprowadzeniu przez komisję rekrutacyjną postępowania rekrutacyjnego na wolne miejsca.
- W szczególnie uzasadnionych przypadkach wychowaniem przedszkolnym może zostać objęte dziecko, które ukończyło 2,5 roku.

III. Miejsce zamieszkania kandydata

Miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejsce zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzone wykonywanie władzy rodzicielskiej.

Jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nie przebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy (art. 26 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny – Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 z późn. zm.). Można mieć tylko jedno miejsce zamieszkania.

IV. Zasady przyjęć na rok szkolny 2022/2023

1. Do przedszkoli publicznych przyjmowane są dzieci zamieszkałe na terenie miasta Opola:
 - w wieku od 3 do 5 lat (urodzone w latach 2019, 2018, 2017),
 - 6-letnie (urodzone w roku 2016) objęte obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym,
 - 7-letnie (urodzone w roku 2015), którym odroczone rozpoczęcie spełniania obowiązku szkolnego,
 - w wieku powyżej 7 lat, posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którym odroczone rozpoczęcie spełniania obowiązku szkolnego.
2. Kandydaci zamieszkali poza terenem miasta Opola mogą być przyjęci do przedszkola publicznego, jeżeli po przeprowadzeniu postępowania rekrutacyjnego i postępowania uzupełniającego przedszkola publiczne w Opolu nadal będą dysponowały wolnymi miejscami.

V. Korzystanie z systemu informatycznego

Zgłoszenie dziecka do naboru przy pomocy systemu elektronicznego umożliwi rodzicom sprawdzenie (w dniu ogłoszenia list kandydatów zakwalifikowanych i niezakwalifikowanych) czy kandydat został zakwalifikowany do przyjęcia, a po potwierdzeniu woli zapisu dziecka do przedszkola (w dniu ogłoszenia list kandydatów przyjętych i nieprzyjętych) – czy kandydat został do przedszkola przyjęty.

Zgłoszenie kandydata będzie uznane za terminowe pod warunkiem dostarczenia do przedszkola deklaracji lub wniosku (wraz z wymaganymi dokumentami i oświadczeniami) w formie elektronicznej i papierowej lub tylko papierowej w ściśle określonych terminach przyjmowania deklaracji i przyjmowania wniosków.

DEKLARACJĘ o kontynuacji wychowania przedszkolnego rodzice dzieci w wieku od 3 do 6 lat, już uczęszczających do przedszkola publicznego, pobierają i wypełnioną składają w przedszkolu, do którego dziecko obecnie uczęszcza **w terminie od 7 marca 2022 r.** od godz. 8⁰⁰ do **11 marca 2022 r.** do godz. 16⁰⁰. Rodzice dzieci 7-letnich i powyżej 7 lat, które mogą mieć odroczone obowiązki szkolne zgodnie z art. 36 ust. 4 - 7 i art. 38 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, mają obowiązek złożenia, wraz z deklaracją, oświadczenia o złożeniu w poradni psychologiczno-pedagogicznej wniosku o wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz opinii o potrzebie odroczenia spełniania przez dziecko obowiązku szkolnego w roku szkolnym 2022/2023. Wzór oświadczenia można pobrać w przedszkolu, do którego dziecko obecnie uczęszcza. Niezłożenie deklaracji w wyznaczonym terminie jest jednoznaczne z rezygnacją z miejsca w dotychczasowym przedszkolu od dnia 1 września 2022 r.

WNIOSEK o przyjęcie do przedszkola rodzice, którzy chcą zapisać dziecko do przedszkola publicznego po raz pierwszy lub chcą zmienić dotychczasowe przedszkole na inne, pobierają i wypełnioną składają w przedszkolu, do którego chcą zapisać dziecko, **w terminie od 21 marca 2022 r.** od godz. 8⁰⁰ do **1 kwietnia 2022 r.** do godz. 16⁰⁰. Przyjęcie kandydata do przedszkola następuje w drodze postępowania

rekrutacyjnego przeprowadzonego przez komisję rekrutacyjną. Zgodnie z ustawą Prawo oświatowe do publicznego przedszkola przyjmowani są kandydaci zamieszkali na obszarze danej gminy.

VI. Postępowanie rekrutacyjne

1. Postępowanie rekrutacyjne na wolne miejsca przeprowadza komisja rekrutacyjna powołana przez dyrektora danego przedszkola.
2. Postępowanie rekrutacyjne jest prowadzone na **wniosek** rodziców.
3. We wniosku rodzice wskazują przedszkola uszeregowane według preferencji: od najbardziej preferowanego (pierwsze miejsce) do najmniej preferowanego (trzecie miejsce).
4. Wypełniony wniosek należy wydrukować, podpisać i złożyć w przedszkolu pierwszego wyboru, wskazanym na pierwszym miejscu.
5. Do wniosku należy dołączyć stosowne dokumenty, niezbędne do potwierdzenia każdego kryterium, wskazanego przez rodziców we wniosku. Brak dokumentów potwierdzających wskazane przez rodziców kryterium - eliminuje przyznanie punktów za dane kryterium przez komisję rekrutacyjną, ale nie wyklucza rozpatrzenia wniosku przez komisję rekrutacyjną.
6. W przypadku, gdy liczba kandydatów ubiegających się o przyjęcie do danego przedszkola jest większa niż liczba wolnych miejsc, postępowanie rekrutacyjne jest przeprowadzane w dwóch etapach, z uwzględnieniem kryteriów ustawowych i samorządowych.

Na pierwszym etapie postępowania rekrutacyjnego są brane pod uwagę łącznie następujące kryteria wynikające z art. 131 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe:

1. wielodzietność rodziny kandydata*;
2. niepełnosprawność kandydata;
3. niepełnosprawność jednego z rodziców kandydata;
4. niepełnosprawność obojga rodziców kandydata;
5. niepełnosprawność rodzeństwa kandydata;
6. samotne wychowywanie kandydata w rodzinie**;
7. objęcie kandydata pieczęcią zastępczą.

Kryteria te mają jednakową wartość - 100 punktów.

** wielodzietność rodziny – należy przez to rozumieć rodzinę wychowującą troje i więcej dzieci (art. 4 pkt 42 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe).*

*** samotne wychowywanie dziecka – należy przez to rozumieć wychowywanie dziecka przez pannę, kawalera, wdowę, wdowca, osobę pozostającą w separacji orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osobę rozwiedzioną, chyba że osoba taka wychowuje wspólnie co najmniej jedno dziecko z jego rodzicem (art. 4 pkt 43 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe).*

Dokumenty potwierdzające spełnianie ww. kryteriów:

- Oświadczenie o wielodzietności rodziny kandydata.
- Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność, orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie równoważne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 z późn. zm.).
- Prawomocny wyrok sądu rodzinnego orzekający rozwód lub separację lub akt zgonu oraz oświadczenie o samotnym wychowywaniu dziecka oraz niewychowywaniu żadnego dziecka wspólnie z jego rodzicem.
- Dokument poświadczający objęcie dziecka pieczęcią zastępczą zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.).

Oświadczenie składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Oświadczenie musi zawierać klauzulę o treści „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia” (art. 150 ust. 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe).

Dokumenty składa się w oryginale, w formie notarialnie poświadczonej kopii albo w postaci urzędowo poświadzonego odpisu zgodnie z art. 76a § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego lub wyciągu z dokumentu (art. 150 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe). Dokumenty mogą być składane także w postaci kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem przez rodzica kandydata (art. 150 ust. 5 ustawy Prawo oświatowe)

Na drugim etapie postępowania rekrutacyjnego brane są pod uwagę kryteria zawarte w uchwale Nr XLVII/912/21 Rady Miasta Opola z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie określenia kryteriów branych pod uwagę na drugim etapie postępowania rekrutacyjnego i postępowania uzupełniającego do przedszkoli publicznych prowadzonych przez Miasto Opole, liczby punktów możliwych do uzyskania za poszczególne kryteria oraz dokumentów niezbędnych do potwierdzenia tych kryteriów (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2021 r., poz. 3059).

Lp.	Kryterium	Dokumenty niezbędne do potwierdzenia kryterium
1.	<p>Kandydat objęty obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym oraz kandydat z odroczonym spełnieniem obowiązku szkolnego – 25 pkt</p> <p>lub</p> <p>kandydat ze stwierdzoną alergią pokarmową lub chorobą wymagającą stosowania indywidualnej diety zgodnie z zaleceniami lekarza zgłoszony do Przedszkola Publicznego nr 28 im. Czesława Janczarskiego – 25 pkt</p>	<p>Decyzja dyrektora szkoły o odroczeniu spełniania przez dziecko obowiązku szkolnego</p> <p>lub</p> <p>Zaświadczenie lekarza specjalisty o stwierdzonej u kandydata alergii pokarmowej lub chorobie wymagającej indywidualnej diety.</p>
2.	<p>Zatrudnienie rodziców/opiekunów prawnych.</p> <p>a) Oboje rodzice/opiekunowie prawni kandydata są zatrudnieni na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej, uczą się/studiują w trybie dziennym, prowadzą działalność gospodarczą lub gospodarstwo rolne – 25 pkt</p> <p>(kryterium stosuje się również w odniesieniu do pracującego/uczącego się/studiującego rodzica/opiekuna prawnego, który samotnie wychowuje kandydata)</p> <p>lub</p> <p>b) Jeden z rodziców/ opiekunów dziecka zatrudniony na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej, uczący się/studiujący w trybie dziennym, prowadzący działalność gospodarczą lub gospodarstwo rolne – 10 pkt</p>	<p>Zaświadczenie pracodawcy o zatrudnieniu albo zaświadczenie o wykonywaniu pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej</p> <p>lub</p> <p>zaświadczenie ze szkoły/uczelni zawierające informację o stacjonarnym systemie nauki/studiów</p> <p>lub</p> <p>wydruk ze strony internetowej centralnej ewidencji i informacji o działalności gospodarczej albo informacja z krajowego rejestru sądowego</p> <p>lub</p> <p>zaświadczenie o prowadzeniu gospodarstwa rolnego.</p>
3.	<p>Kandydat, którego rodzeństwo w roku szkolnym, na który prowadzony jest nabór, będzie rozpoczynało lub kontynuowało wychowanie przedszkolne w tym samym przedszkolu – 15 pkt</p>	<p>Zaświadczenie wydane przez dyrektora przedszkola, w którym rodzice kandydata złożyli deklarację o kontynuowaniu wychowania przedszkolnego przez rodzeństwo.</p>
4.	<p>Kandydat, którego rodzice we wniosku o przyjęcie wskazali w pierwszej preferencji przedszkole, jako najdogodniejsze ze względów logistycznych – 10 pkt</p>	<p>Wniosek o przyjęcie do przedszkola publicznego.</p>
5.	<p>Kandydat, którego rodzice w rocznym zeznaniu podatkowym od osób fizycznych, wskazali Opole jako miejsce zamieszkania – 10 pkt</p>	<p>Kopia pierwszej strony deklaracji PIT składanej w roku rekrutacji (zeznanie podatkowe za rok poprzedzający rekrutację) opatrzonej prezentatą urzędu skarbowego, w którym zostało złożone zeznanie</p> <p>lub</p> <p>urzędowe potwierdzenie odbioru wydane przez elektroniczną skrzynką podawczą systemu teleinformatycznego administracji podatkowej (UPO)</p> <p>lub</p> <p>zaświadczenie z urzędu skarbowego potwierdzające fakt złożenia zeznania</p>

6.	<p>Dochód na osobę w rodzinie dziecka:</p> <p>a) w przypadku dochodu w wysokości niższej lub równej 100 % kwoty, o której mowa w art. 5 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych – 1 pkt</p> <p>b) w przypadku dochodu w wysokości przekraczającej 100 % kwoty, o której mowa w lit. a, liczbę punktów oblicza się dzieląc tę kwotę przez dochód na osobę w rodzinie dziecka.</p> <p>Wzór: Liczba punktów = 100 % kwoty, o której mowa w art. 5 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych ÷ dochód na osobę w rodzinie dziecka.</p>	Oświadczenie rodzica kandydata o wysokości dochodu na osobę w rodzinie.
----	---	---

Uwaga:

- *Kopie dokumentów za zgodność z oryginałem poświadczają rodzice kandydata.*
- *Przewodniczący komisji rekrutacyjnej może żądać dokumentów potwierdzających okoliczności zawarte w oświadczeniach, w terminie wyznaczonym przez przewodniczącego lub może zwrócić się do Prezydenta Miasta Opola o potwierdzenie tych okoliczności.*

VI. Terminy postępowania rekrutacyjnego

Postępowanie rekrutacyjne na rok szkolny 2022/2023 do przedszkoli publicznych, dla których Miasto Opole jest organem prowadzącym, jest prowadzone w terminach określonych w załączniku nr 1 do Zarządzenia Nr OR-I.0050.4.2022 Prezydenta Miasta Opola z dnia 4 stycznia 2022 r. w sprawie terminów przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego i postępowania uzupełniającego, w tym terminów składania dokumentów, opublikowanym w BIP Urzędu Miasta Opola:

- **Od 21 marca 2022 r. od godz. 8⁰⁰ do 1 kwietnia 2022 r. do godz. 16⁰⁰** - składanie wypełnionych i podpisanych wniosków wraz z dokumentami potwierdzającymi spełnianie przez kandydata warunków lub kryteriów.
- **Dnia 29 kwietnia 2022 r. godz. 15⁰⁰** – podanie do publicznej wiadomości (wywieszenie w przedszkolach) wyników postępowania rekrutacyjnego w formie listy kandydatów zakwalifikowanych i kandydatów niezakwalifikowanych. Zakwalifikowanie kandydata do danego przedszkola nie jest równoznaczne z jego przyjęciem. Rodzice mają obowiązek potwierdzić wolę uczęszczania dziecka do tego przedszkola, poprzez złożenie w tym przedszkolu pisemnego oświadczenia, tzw. potwierdzenia woli zapisu.
- **Od 2 maja 2022 r. od godz. 8⁰⁰ do 9 maja 2022 r. do godz. 16⁰⁰** - potwierdzanie woli zapisu dziecka zakwalifikowanego do przedszkola poprzez złożenie w placówce pisemnego oświadczenia. Brak pisemnego potwierdzenia woli zapisu jest jednoznaczny z rezygnacją z dalszego procesu rekrutacji.
- **Dnia 10 maja 2022 r. o godz. 15⁰⁰** – podanie do publicznej wiadomości (wywieszenie w przedszkolach) listy kandydatów przyjętych i kandydatów nieprzyjętych. Lista zawiera imiona i nazwiska kandydatów uszeregowane w kolejności alfabetycznej oraz najniższą liczbę punktów, która uprawnia do przyjęcia do danego przedszkola lub informację o liczbie wolnych miejsc.

Jednocześnie przypominamy, że deklarację o kontynuacji wychowania przedszkolnego rodzice dzieci uczęszczających już do przedszkola publicznego, pobierają i wypełniają składają w przedszkolu, do którego dziecko obecnie uczęszcza w terminie od 7 marca 2022 r. od godz. 8⁰⁰ do 11 marca 2022 r. do godz. 16⁰⁰.

Adres strony naboru elektronicznego Nabór 2022
nabor.pcss.pl/opole

Dokumenty do wypełnienia, przesłania i wydrukowania będą dostępne pod ww. adresem w terminach składania w placówkach odpowiednio deklaracji lub wniosków na rok szkolny 2022/2023.

UWAGA:

Wysłanie wypełnionego druku (deklaracja/wniosek) przy pomocy systemu informatycznego „Nabór 2022” bez wydrukowania, podpisania i dostarczenia do przedszkola nie będzie uznawane za zgłoszenie dziecka - takie zgłoszenie nie bierze udziału w rekrutacji na rok szkolny 2022/2023.

VII. Procedura odwoławcza

Rodzice kandydatów, którzy nie zostali przyjęci do przedszkola, mogą:

1. Wystąpić do komisji rekrutacyjnej z wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia odmowy przyjęcia kandydata do danego przedszkola, w terminie 7 dni od dnia podania do publicznej wiadomości listy kandydatów przyjętych i kandydatów nieprzyjętych.

Komisja rekrutacyjna przygotowuje i wydaje uzasadnienie w terminie do 5 dni od dnia wystąpienia przez rodzica z wnioskiem.

2. Wnieść do dyrektora przedszkola odwołanie od rozstrzygnięcia komisji rekrutacyjnej, w terminie 7 dni od dnia otrzymania uzasadnienia.

VIII. Postępowanie uzupełniające

Jeżeli w wyniku przeprowadzonego postępowania rekrutacyjnego wszyscy kandydaci zamieszkali na terenie Miasta Opola, zgłoszeni do naboru na rok szkolny 2022/2023, zostaną przyjęci do przedszkoli, a przedszkola publiczne będą nadal dysponowały wolnymi miejscami, zostanie przeprowadzone postępowanie uzupełniające w terminach określonych w załączniku nr 2 do Zarządzenia Nr OR-I.0050.4.2022 Prezydenta Miasta Opola z dnia 4 stycznia 2022 r. w sprawie terminów przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego i postępowania uzupełniającego, w tym terminów składania dokumentów, na rok szkolny 2022/2023 do przedszkoli publicznych, dla których Miasto Opole jest organem prowadzącym.

Szczegółowe informacje na temat postępowania rekrutacyjnego i uzupełniającego uzyskają Państwo w każdym przedszkolu publicznym prowadzonym przez Miasto Opole.

Naczelnik Wydziału Oświaty
Aleksander Iszczuk

Opole, 13 stycznia 2022 r.